

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้นำเอาทฤษฎี หลักการต่าง ๆ ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เรียงตามลำดับ ดังนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

- 2.1.1 ความหมายของหลักสูตร
- 2.1.2 ความสำคัญของหลักสูตร
- 2.1.3 องค์ประกอบของหลักสูตร
- 2.1.4 ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้
- 2.1.5 แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้
- 2.1.6 การวัดและการประเมินผลการเรียน
- 2.1.7 นโยบายการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 ความหมายของหลักสูตร

ในทัศนะของนักการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า " หลักสูตร " ไว้หลายแนวคิด จึงขอให้ความหมายมากกว่านี้ดังนี้

เอกริทธิ์ ณ กลาง (2502) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร มีความหมายครอบคลุมถึง ประมวลโครงการสอน แบบเรียน และกิจกรรมการเรียนทั้งหมดที่มุ่งให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียน

ธารง บัวศรี (2504) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หมายถึง ประสบการณ์ทางการศึกษาที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้เด็กได้รับการฝึกฝนอบรมด้านต่าง ๆ อย่างดีที่สุด

วิญญู สาธร (2514) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งปวงที่โรงเรียน

จัดให้แก่นักเรียนเพื่อให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่โรงเรียนพึงปรารถนา

สมิตร คุณานุการ (2518) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึงโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในระดับชาติ

ชวาล แพรัตนกุล (2518) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึงผู้กำหนดขนาด ระดับและทิศทาง ของการศึกษา ให้ครูเป็นผู้ดำเนินการตามหลักสูตร จึงมีความสำคัญเหมือนคัมภีร์ของการสอน การปรับปรุงและทุก ๆ เรื่องของการศึกษา

การเคารพธงชาติ มารยาท การสังคมกับเพื่อน การให้เกียรติครูบาอาจารย์ และผู้อื่น ฯลฯ

บันลือ พฤษะวัน (2524) กล่าวว่า หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทางการศึกษา ทุกอย่างทั้งทางโรงเรียนจัดขึ้น เพื่อให้เด็กได้รับการฝึกฝนอบรมในด้านต่าง ๆ อย่างดีที่สุดจน สามารถดำรงชีวิตในสังคมของตนได้อย่างมีความสุข และได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตร แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1) รายวิชาต่าง ๆ ที่สอน เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ฯลฯ

2) กิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียน เช่น การอภิปราย การรายงาน สันทนาการ การทำแบบฝึกหัด การประดิษฐ์คิดและอื่น ๆ นอกห้องเรียน เช่น การศึกษาออกสถานที่ การจัดตั้งชมรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะส่งเสริมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

3) การดำรงชีวิตในสถาบัน ได้แก่ การอยู่ร่วมกัน ระเบียบการแต่งกาย การเคารพธงชาติ มารยาท การสังคมกับเพื่อน การให้เกียรติครูบาอาจารย์ และผู้อื่น ฯลฯ

ธีระ ฐุญเจริญ (2525) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า หลักสูตร ไว้ดังนี้

1) หลักสูตร หมายถึงประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดให้แก่เรียนโดยการควบคุม แผนภาพของสถานศึกษา อันเป็นเครื่องมือที่จะช่วยบรรลุจุดประสงค์หรือความหวังทางการศึกษา ที่ตั้งไว้

2) หลักสูตรเป็นสื่อในการสอน ที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับ ประสบการณ์ในการเรียนรู้เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

แก้วตา คณะวรรณ (2526) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึงแผนการจัดการเรียนที่ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ ที่ระบุถึงการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ที่ เลือกสรรวิธีเรียนและวิธีสอน

สังัด อุทรานันท์ (2532) ได้สรุปความหมายของหลักสูตร ออกมาเป็น 4 ลักษณะ คือ

- 1) หลักสูตรคือ สิ่งี่สร้างขึ้นในลักษณะของรายวิชา ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหาสาระ ที่ได้จัดเรียงลำดับความยากง่าย หรือขั้นตอนอย่างดีแล้ว
- 2) หลักสูตร ประกอบด้วยประสบการณ์ทางการเรียนที่ได้วางแผนไว้เป็นการล่วงหน้า เพื่อมุ่งหวังจะทำให้เด็กได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ได้องการ
- 3) หลักสูตร เป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้น สำหรับให้ประสบการณ์ทางการศึกษา แก่เด็กนักเรียน
- 4) หลักสูตร ประกอบด้วย ประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียนซึ่งได้ทำ ได้รับรู้ และได้ตอบสนองต่อการแนะแนวของโรงเรียน

กรมวิชาการ (2533) กล่าวถึง หลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนดที่ว่าด้วย จุดหมาย และแนวทาง วิธีการและเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเพื่อให้ ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทศนคติและพฤติกรรมที่กำหนด ไว้ในจุดมุ่งหมายของการศึกษา

Krug (1957) ได้กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึงสิ่งที่ประกอบด้วยสื่อกลางของการเรียน การสอนที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้โอกาสแก่นักเรียนได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่ผลผลิตทางการเรียนที่พึงปรารถนา

Smith , Staneley and Shores (1957) ได้กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึงลำดับ ของประสบการณ์ที่มีศักยภาพ จัดขึ้นในโรงเรียนเพื่อวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมเด็ก เยาวชน ให้คิด และกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง

Good (1973) ได้ให้หลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ

- 1) หลักสูตร คือ เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพื่อให้จบชั้น หรือรับประกาศนียบัตรในหมวดวิชาที่สำคัญ เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรพลานามัย หลักสูตรศิลปศึกษา เป็นต้น
- 2) หลักสูตร คือ แผนหรือร่างทั่วไปของเนื้อหา หรือสิ่งเฉพาะที่จะสอนซึ่งทาง โรงเรียนจัดให้แก่เด็กเรียน เพื่อให้เด็กเรียนมีความรู้จนจบชั้น หรือได้รับประกาศนียบัตร เพื่อให้ สามารถเข้าเรียนต่อทางวิชาชีพได้ ความหมายในข้อนี้หมายถึง หลักสูตรที่ฉบับรวมทุกวิชา เข้าด้วยกัน

3) หลักสูตร หมายถึงกลุ่มวิชาและการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ให้นักเรียนได้เรียนโดยมีฝ่ายแนะแนวโรงเรียนคอยแนะแนวทางให้คำปรึกษา ความหมายของหลักสูตรในชื่อนี้หมายถึง หลักสูตรทั้งฉบับ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาวิชาส่วนหนึ่ง และจัดประสบการณ์ให้อีกส่วนหนึ่ง

Beauchamp (1975) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร หมายถึงเอกสารที่เป็นทางราชการกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา

Hass (1977) กล่าวว่า หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทั้งหมดที่บุคคลได้รับการจัดแผนการเรียนการสอน อันมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ ให้บรรลุเป้าหมายของวัตถุประสงค์และจุดประสงค์เฉพาะต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในขอบเขต เนื้อหาด้านทฤษฎี และการวิจัยที่มีรากฐานมาจากการปฏิบัติงานทั้งในอดีต และปัจจุบัน

Taba (อ้างใน ปรีชา นิพนธ์พิทยา ,2525) กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึง แผนสำหรับให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

Caswell and Campbell (อ้างใน สัจจ อุทรานนท์ ,2528) หลักสูตรประกอบด้วยประสบการณ์ทั้งหมดที่เด็กได้รับภายใต้การแนะแนวของครู

จากผู้ที่ให้ความหมายของหลักสูตร สามารถสรุปได้ว่า หลักสูตร ครอบคลุมถึงเอกสารที่เป็นทางราชการ ซึ่งมีการกำหนดรายละเอียดเพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ มีทักษะและเจตคติที่ดี ต่อการดำรงชีวิตในสังคม

2.1.2 ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นตัวกำหนดทิศทางให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของประเทศที่จัดให้เยาวชนนั้นเห็นหนักไปทิศทางใด หลักสูตรเปรียบเสมือนเป็นแม่แบบในการจัดการศึกษา มุ่งส่งเสริมพัฒนาการทุก ๆ ด้าน เพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขสามารถบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม และประเทศชาติ

สมิตร์ คุณานุกร (2523) กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้ การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติการจัดการศึกษาที่จะให้บรรลุเป้าหมายนั้น หากปราศจากหลักสูตรเสียแล้วการจัดการศึกษาจะไม่มีวันสำเร็จลุล่วงไปตามที่เป้าหมายกำหนดไว้

ปรีชา นิพนธ์พิทยา (2525) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของหลักสูตรสรุปได้ ดังนี้

1) เป็นเอกสารของทางราชการ หรือเป็นบัญญัติของรัฐบาลเพื่อให้บุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาไปปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษาของรัฐบาล หรือเอกชน ดังนั้น หลักสูตรจึงเปรียบเสมือน "คำสั่ง" หรือ "ข้อบังคับ" ของทางราชการชนิดหนึ่งนั่นเอง

2) เป็นเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษาเพื่อควบคุมการเรียนการสอนในสถาบัน การศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งเป็นเกณฑ์มาตรฐานอย่างหนึ่งในการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร อาคาร สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาของรัฐบาลให้แก่โรงเรียน

3) เป็นแผนการดำเนินงานของนักการบริหารการศึกษาที่จะต้องอาศัยการ ควบคุม และติดตามประเมินผลให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ

ทัศนีย์ ศุภเมธี (2530) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า

1) หลักสูตรเป็นแนวทางให้บุคคลผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบ และเกี่ยวข้องกับการ ศึกษาไปปฏิบัติ

2) หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษา ใช้ควบคุมระบบการเรียน การสอน ในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ

3) หลักสูตร เป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารการศึกษาที่จะต้องให้ความสำคัญ สะดวกและช่วยเหลือการดำเนินงานทางด้านการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลให้เป็น ไปตามนโยบายในการจัดการศึกษาของรัฐ

4) หลักสูตร เป็นแนวทางไปสู่ในการปฏิบัติงานของครู เพราะหลักสูตรจะมี ข้อเสนอแนะ จุดมุ่งหมาย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียน การสอน ซึ่งครูควรปฏิบัติตามอย่างจริงจัง

5) หลักสูตรเป็นตัวจักรสำคัญ เพราะเป็นเครื่องมือของรัฐในอันที่จะพัฒนาคน

6) หลักสูตร เป็นเครื่องบ่งชี้บอกถึงความจริงของชาติเพราะการศึกษาเป็น เครื่องมือในการพัฒนาคน ถ้าประเทศชาติมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ประเทศชาติก็จะได้คนที่มีคุณภาพ

7) หลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดแนวทางการให้ความรู้ ทักษะ เจตคติ ตลอดจน ความสามารถของผู้เรียนที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม อันเป็นการพัฒนากำลังคน ไปสู่การพัฒนา

เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติให้ได้ผลดี

2.1.3 องค์ประกอบของหลักสูตร

สมิตร คุณานุการ (2518) กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบ

4 ส่วน

- 1) ความมุ่งหมาย
- 2) เนื้อหา
- 3) การนำหลักสูตรไปใช้
- 4) การประเมินผล

กรมวิชาการ (2532) ได้ระบุว่า หลักสูตรประกอบด้วยส่วนสำคัญ 8 ส่วน คือ

1) จุดหมาย หรือความประสงค์ หรือความต้องการทางการศึกษาและสังคม ซึ่งหลักสูตรมุ่งจะสนอง หรือมุ่งให้เป็นไปตามนั้น

2) หลักการ คือ ทิศทาง หรือแนวทางซึ่งจะนำไปสู่จุดหมายของหลักสูตร เช่น หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น มีจุดหมายอยู่ข้อหนึ่งว่า " เพื่อให้มีความรู้ และทักษะที่เป็นพื้นฐานเพียงพอแก่การนำไปปรับปรุงการดำรงชีวิตทั้งส่วนตัว และส่วนครอบครัว รวมทั้งการฝึกงานและการศึกษาเพิ่มเติม ดังนั้น จึงกำหนดหลักการไว้ว่า เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีความสามารถศึกษาหาความรู้ และทักษะจากแหล่งวิทยาการ และสถานประกอบต่าง ๆ ได้ เป็นต้น

3) โครงสร้าง คือ กลุ่มวิชา หรือรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร อันมีส่วนที่บังคับ ส่วนที่ให้เลือกเรียนตามถนัด และส่วนที่ให้เลือกได้อย่างเสรี อันจะต้องมีการกำหนดสัดส่วนของกลุ่มวิชานั้น ๆ ด้วยเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้

4) จุดประสงค์ของการเรียนรู้ (แต่ละวิชา) หมายถึง ความรู้ ทักษะหรือทัศนคติบางประการ โดยเฉพาะรายวิชานั้น ซึ่งนักเรียนจะต้องรู้ ต้องมีหรือต้องปฏิบัติให้ได้

5) เนื้อหาของรายวิชา คือ ประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางตรง และทางอ้อม ซึ่งกำหนดไว้สำหรับรายวิชานั้น อันจะช่วยให้บรรลุถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วางไว้

6) สื่อการเรียน คือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติตามที่ต้องการ สื่อการเรียน ได้แก่ แผนภูมิ เอกสาร สไลด์ เทป เครื่องมือต่าง ๆ

7) วิธีสอน การสอนกับการบอกไม่เหมือนกัน การสอนย่อมจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ให้รู้จักคิด ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น หลักใหญ่มีอยู่ว่าจะหาเอาวิธีการคิดมาใส่ให้เป็นวิธีสอนถ้าทำเช่นนั้นแล้ว การสอนก็จะช่วยให้เกิดการคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

8) การประเมินผล เมื่อสอนไปแล้วต้องวัดดูว่า นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ความเข้าใจตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้เพียงใดหรือไม่ และจะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไรต่อไป

Tyler (1949) ได้เสนอว่า หลักสูตรควรจะตอบคำถามสำคัญ 4 ข้อ ต่อไปนี้ คือ

- 1) การเรียนการสอนมีจุดมุ่งหมายอย่างไรบ้าง
- 2) มีสาระความรู้ หรือประสบการณ์อะไรบ้างที่จะต้องจัดให้แก่ผู้เรียน
- 3) มีวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไรจึงจะมีประสิทธิภาพ
- 4) จะทำการประเมินผลประสิทธิภาพของการเรียนการสอนอย่างไร

Taba (1962) ได้ให้ความเห็นว่าหลักสูตรไม่ว่าจะมีรูปร่างแบบใด จะมีองค์ประกอบอย่างน้อยที่สุด 4 อย่าง คือ

- 1) วัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา
- 2) เนื้อหาวิชา และจำนวนชั่วโมงสำหรับการสอนแต่ละวิชา
- 3) กระบวนการเรียนการสอน
- 4) โครงการประเมินผลตามหลักสูตร

Saylor (1974) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย

- 1) ความมุ่งหมายของการศึกษา
- 2) การจัดเนื้อหาวิชา
- 3) กิจกรรมการเรียนการสอน
- 4) การประเมินผล

Skager and Dave (1978) กล่าวว่า หลักสูตรประกอบด้วย

- 1) วัตถุประสงค์ระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับชาติไปถึงระดับรายวิชาต่าง ๆ
- 2) แผนของหลักสูตรประกอบด้วย เหตุผลของการเลือกวิชาต่าง ๆ เนื้อหา

ของแต่ละวิชา ประสบการณ์ที่เลือกสรรให้แก่ผู้เรียน

- 3) กิจกรรมการเรียนการสอน
- 4) วัสดุการเรียน เช่น ตำรา แบบฝึกหัด ห้องสมุด อุปกรณ์การสอน ฯลฯ
- 5) การประเมินผล
- 6) กระบวนการใช้หลักสูตร

จากการที่มีผู้ให้นิยามขององค์ประกอบของหลักสูตรไว้ หลาย ๆ ท่าน สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรประกอบด้วย วัตถุประสงค์ , เนื้อหาวิชา , กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลและการประเมินผล

2.1.4 ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้

แก้วดา คณวรรณ (2525) กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การใช้แผนที่วางไว้ หรือพยายามปฏิบัติตามที่วางไว้ในด้านการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม การบริหารตลอดจนการนิเทศติดตามผล

สมาน บุญสัน (2525) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การบริหารทางด้านวิชาการของโรงเรียน เพื่ออำนวยความสะดวกและให้นักเรียนสามารถสอนและเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Beauchamp (1978) เสนอว่า การนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การนำหลักสูตรไปปฏิบัติโดยประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญที่สุด คือ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ครูได้มีการพัฒนาการเรียนการสอน

ความหมายของการนำหลักสูตรไปใช้พอสรุปได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้จะประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้คือ

- 1) การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน หมายถึง การตีความหมาย และกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรออกมาในรูปของแผนการสอนว่าสอนใคร ระดับใด ต้องการให้เกิดอะไรแก่ตัวผู้เรียนใช้เนื้อหา สื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมอะไรบ้าง ทั้งการประเมินผล จะใช้วิธีใด สิ่งเหล่านี้เป็นการตีความและขยายความของหลักสูตรให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
- 2) การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน หมายถึง การบริหารงานทั้งหลายในโรงเรียน เพื่อการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุเป้าหมายซึ่งได้แก่ การจัดตารางสอน

การจัดครูเข้าสอน การจัดหาสื่อการเรียนการสอน การจัดบริการห้องสมุด การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และการสร้างบรรยากาศให้เอื้ออำนวยต่อการสอน เป็นต้น

3) การสอนของครูเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดของการนำหลักสูตรไปใช้ สมิตร์ คูนานุกร (2520) ได้กล่าวว่า ความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของหลักสูตรไม่ได้อยู่ที่หลักสูตรเขียนได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับการสอนของครูเป็นสำคัญว่า ครูเอาใจใส่ต่อการสอน สอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและรู้จักเลือกวิธีสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนเพียงใด เหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะชี้ชะตาของหลักสูตรทั้งสิ้น

2.1.5 แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้

สัจจ อุทรานันท์ (2528) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดผลดี จะต้องขึ้นอยู่กับบทบาทของหน่วยงานส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ หน่วยงานส่วนกลาง จะต้องมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับ การสร้างหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตร สำหรับหน่วยงานส่วนท้องถิ่นจะต้องมีบทบาทเกี่ยวกับการประเมิน และเก็บข้อมูลด้านการติดตามผลการใช้หลักสูตรให้เกิดการสนับสนุนแก่ครูผู้สอน และทางโรงเรียนในเรื่องนวัตกรรม และพัฒนาวัสดุและสื่อสำหรับโปรแกรมต่อไป ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นการพิจารณาถึงบทบาทของหน่วยงาน แต่ถ้าหากพิจารณาถึงบทบาทของบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตร เราจะพบว่าบุคคลเหล่านี้จะมีบทบาทในการส่งเสริม และสนับสนุน การนำหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพที่ดี คือ นักวิชาการซึ่งได้แก่ ศึกษานิเทศก์ หรือนักวิชาการที่ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา หรือหัวหน้าสายวิชา ครูผู้สอน และบุคคลากรอื่น ได้แก่ บรรณารักษ์ นักเทคโนโลยีทางการศึกษา นักวัดผล นักแนะแนว ฯลฯ

สุวรรณ ศาสนะ (2530) ได้เสนอแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับปฏิบัติการ คือ

- 1) โรงเรียนจะต้องจัดหาหลักสูตรแม่บท เอกสารเหล่านี้ เพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพโรงเรียนของตนก่อนนำไปใช้
- 2) ผู้บริหารและครูผู้สอนจะต้องศึกษาเอกสารเหล่านี้ เพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพโรงเรียนของตนก่อนนำไปใช้
- 3) กิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปในแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน
- 4) มีการวัดและประเมินผล

5) มีการจัดอาคารสถานที่บรรยากาศ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการบริการต่าง ๆ ที่เสริมสร้างคุณสมบัติ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน

ในการนำหลักสูตรไปใช้ เราควรพิจารณาถึงกิจกรรม 3 ประการ ซึ่ง ฌงค์ศิริ (2530) สรุปไว้ คือ

ประการแรก การปรับเพื่อบรรลุไปสู่การสอน เช่น ผู้มีบทบาทในการนำหลักสูตรไปใช้ควรศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรแม่บท กับแผนการสอนในด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิธีการสอน และการประเมินผล เป็นต้น

ประการที่สอง การจัดเตรียมดำเนินการ เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ควรจัดเตรียมดำเนินการก่อนที่จะนำหลักสูตรไปสู่การสอน โดยจัดประชุมครูในโรงเรียนก่อนเปิดภาคเรียนในแต่ละภาคเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเรื่องหลักสูตร และการวางแผนการสอนร่วมกัน

ประการที่ 3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ครูจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยมีผู้บริหารเป็นผู้ให้เหตุผลเพื่อร่วมมือกันในการพัฒนาการสอน ให้ดียิ่งขึ้น

จากแนวความคิดเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น กระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กำหนดแนวทางในการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนี้

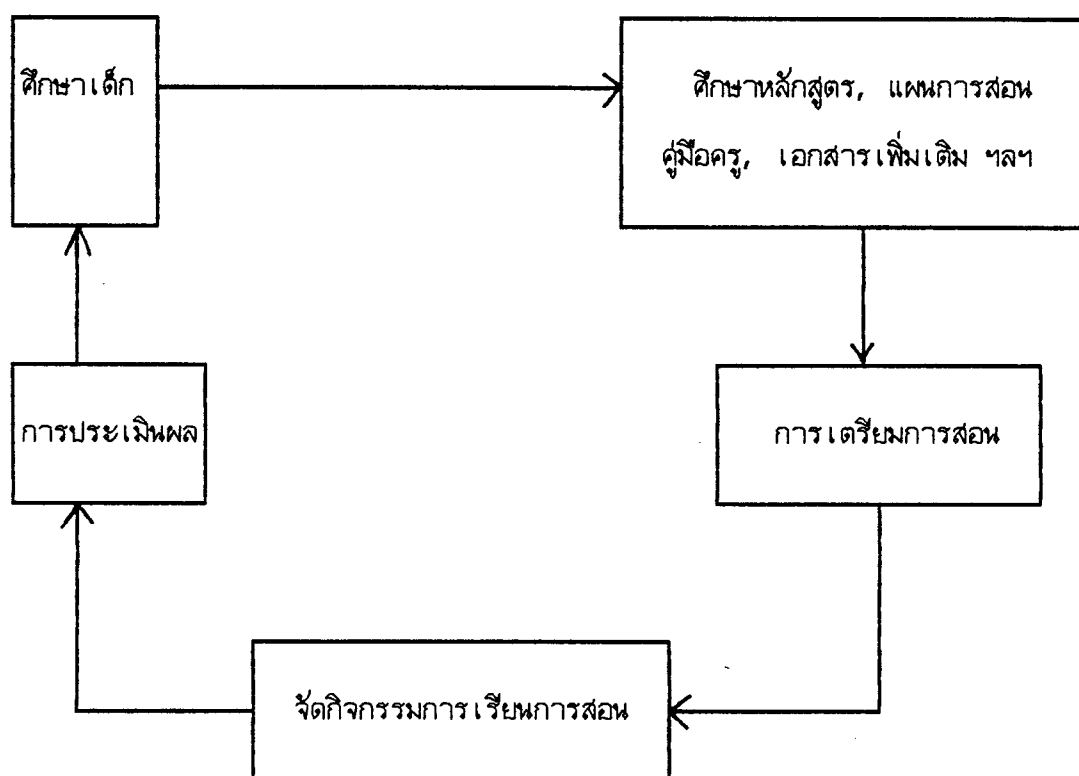
- 1) การบริหารหลักสูตร ได้แก่ การจัดให้มีการดำเนินการตามหลักสูตรที่ได้กำหนด
- 2) การนิเทศติดตามผลจากผู้บริหาร ครูผู้ชำนาญการ ศึกษานิเทศก์ ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด
- 3) การจัดกระบวนการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่หลักสูตรต้องการ
- 4) การจัดสภาพแวดล้อมรอบตัวนักเรียน ให้เอื้อต่อการจัดระบบการเรียนการสอนในโรงเรียน
- 5) การประเมินผล เพื่อให้รู้ว่าการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนนั้นบรรลุเป้าหมายหรือไม่ ถ้าไม่บรรลุ ปัญหาอยู่ที่ใด ต้องแก้ไขปรับปรุงอย่างไร

กรมวิชาการ (2533) ได้กล่าวถึง เรื่องการนำหลักสูตรไปใช้ไว้ในคู่มือหลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ไว้ว่า การดำเนินการใช้
หลักสูตรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น โรงเรียนเป็นหน่วยงานปฏิบัติที่สำคัญที่สุด ผู้บริหารจะต้อง
ศึกษาหลักสูตรให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดหมายของหลักสูตร สามารถชี้แนะแนวทาง
ในการปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนาการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา การบริหารหลักสูตร
ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความรู้ ความเข้าใจแนวปฏิบัติในโรงเรียนจะต้องจัดให้สอดคล้องกับสภาพ
ความต้องการของหลักสูตร เพื่อช่วยให้หลักสูตรบรรลุจุดหมายนั้น ต้องคำนึงถึงต่อไปนี้

- 1) การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร
- 2) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- 3) การจัดทำกำหนดการสอน และตารางสอน
- 4) การจัดชั้นเรียน
- 5) การนิเทศติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร
- 6) การส่งเสริมงานทางด้านวิชาการ
- 7) แนวปฏิบัติในห้องเรียน

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้เสนอแนะเรื่อง
การนำหลักสูตรไปใช้ไว้ในชุดฝึกอบรมศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษาจังหวัด สำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ กล่าวว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำหลักสูตรไปใช้ใน
โรงเรียนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ครูผู้สอนโดยตรง และผู้สนับสนุน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน
กรรมการกลุ่มโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ ผู้ปกครอง ประชาชน สื่อมวลชน ฯลฯ ซึ่งแต่ละกลุ่มก็มี
บทบาท ดังนี้

บทบาทของครูผู้สอนที่นำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน หน้าที่หลักของครู ก็คือ การสอน
ซึ่งต้องใช้หลักสูตรประกอบการเตรียมการสอน การกำหนดการสอน หรือกำหนดการสอนเพื่อใช้
ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยมีกระบวนการสอนสรุปได้เป็นแผนภูมิ
ดังนี้ (แผนภูมิที่ 1)

แผนภูมิที่ 1 บทบาทของครูผู้สอนในการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน

จากแผนภูมิที่ 1 บทบาทของครูผู้สอนในการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน
มีขั้นตอนในการปฏิบัติ ดังนี้

- 1) ทำความรู้จักเด็ก เด็กเป็นรายบุคคล ให้ความอบอุ่นแก่เด็ก
- 2) ทำความเข้าใจจุดหมาย หลักการ โครงสร้างของหลักสูตร แผนการสอน

กำหนดการสอน และกระบวนการเรียนการสอน

- 3) ศึกษาแผนการสอน คู่มือครูให้เข้าใจแจ่มแจ้งก่อนทำการสอน
- 4) เตรียมสื่อการสอนที่จะใช้ในการสอนแต่ละครั้งก่อนสอน
- 5) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เด็กเพื่อ

- (1) รู้จักคิด รู้จักหาเหตุผล รู้จักตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเองได้
- (2) รู้จักแก้ปัญหาโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เน้นกิจกรรมทางงาน

เป็นกลุ่ม และอภิปราย

(3) ยอมรับความสามารถของผู้อื่น ความแตกต่างระหว่างบุคคล

(4) มีนิสัยรักการอ่าน และใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้

เพิ่มเติม

6) ทำการสอนทุกครั้งอย่างมีจุดหมายครูจะต้องรู้อยู่ตลอดเวลาว่า วิชาที่ตนสอนนั้นมีจุดประสงค์อะไร

7) ศึกษาวิธีการประเมินผล และรู้จักใช้เครื่องมือประเมินผลที่ถูกต้องตามลักษณะการเรียนรู้ และประมวลผลประเมินผลที่จัดให้ได้

8) จัดการสอนซ่อมเสริมให้แก่เด็กที่มีความจำเป็นต้องได้รับการซ่อมเสริม

9) รู้จักปรับปรุงวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ การติดตามผล การบริหารหลักสูตร การบริการหลักสูตร การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ การประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการใช้หลักสูตรร่วมกันกับครู มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1) เยี่ยมชั้นเรียน เพื่อติดตาม ควบคุม กำกับว่าครูมีวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนที่จำเป็นติดต่อบริษัทงานกับแหล่งต่าง ๆ เช่น ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

2) ส่งเสริมให้มีการใช้หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์

3) สนใจได้ถามถึงการเรียนการสอนที่ครูประสบ และช่วยแก้ปัญหา

4) จัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มีสภาพเหมาะสมต่อการเรียนการสอนที่ดี

5) ส่งเสริมให้มีการสอนซ่อมเสริมตามความจำเป็น

6) ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมนักเรียนที่จะช่วยให้การเรียนรู้ตามหลักสูตร

สัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น

7) จัดให้มีการเยี่ยมระหว่างชั้นเรียน โรงเรียนในกลุ่ม โรงเรียนอื่น ๆ เพื่อให้ครูได้เห็นตัวอย่างทางการเรียนการสอนที่ดีและมีความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น

8) เสริมกำลังใจของครูด้วยการรับรู้ปัญหาของครู ยกย่องชมเชยในความพยายามของครูที่มีต่อการสอน อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน

- 9) - เข้าใจงานหลักของครู คือ การสอน ให้การสนับสนุนในเรื่องการพัฒนาความชอบเป็นกรณีพิเศษ เพื่อเป็นการสร้างขวัญ และกำลังใจต่อบุคลากรในโรงเรียน
- 10) จัดให้มีการประชุมครูอย่างสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันเพื่อจะใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ
- 11) ชี้แจงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลตามหลักสูตรให้ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อการร่วมมือที่ดี

ดังนั้น ในการนำหลักสูตรไปใช้ จึงเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนต้องร่วมมือกัน ทำอย่างไรจึงจะให้เด็กเรียนมีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ชีวิตที่มีคุณค่า เพื่อจะได้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ด้วยเหตุนี้การเรียนการสอนจึงถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดของโรงเรียน หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นหัวใจของกิจกรรมทั้งหมด ดังที่สุมิตร คุณานุกร (2523) มีความเห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การกระทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการไปตามเป้าหมายของหลักสูตรที่ต้องการ

2.1.6 การวัด และการประเมินผลการเรียน

การวัดผลและประเมินผล เป็นหน้าที่ของครูผู้สอน ที่จะต้องทำการวัดและประเมินผล การเรียน นักเรียนจะได้รับผลแค่ไหน เพียงไร หรือจะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร จำเป็นต้องมีการวัดผล และประเมินผลการเรียน

กรมวิชาการ (2535) กำหนดหลักในการประเมินผลการเรียนให้สถานศึกษาปฏิบัติตามหลักการ ดังนี้

- 1) สถานศึกษามีหน้าที่ในการประเมินผลการเรียน โดยความเห็นชอบของกลุ่มโรงเรียน ในเรื่องของเกณฑ์ และแนวดำเนินการเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน
- 2) ประเมินผลการเรียนเป็นรายวิชา โดยคิดเป็นหน่วยการเรียน การคิดจำนวนหน่วยการเรียน ให้ถือปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
- 3) ประเมินการเรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้นั้นแต่ละรายวิชา

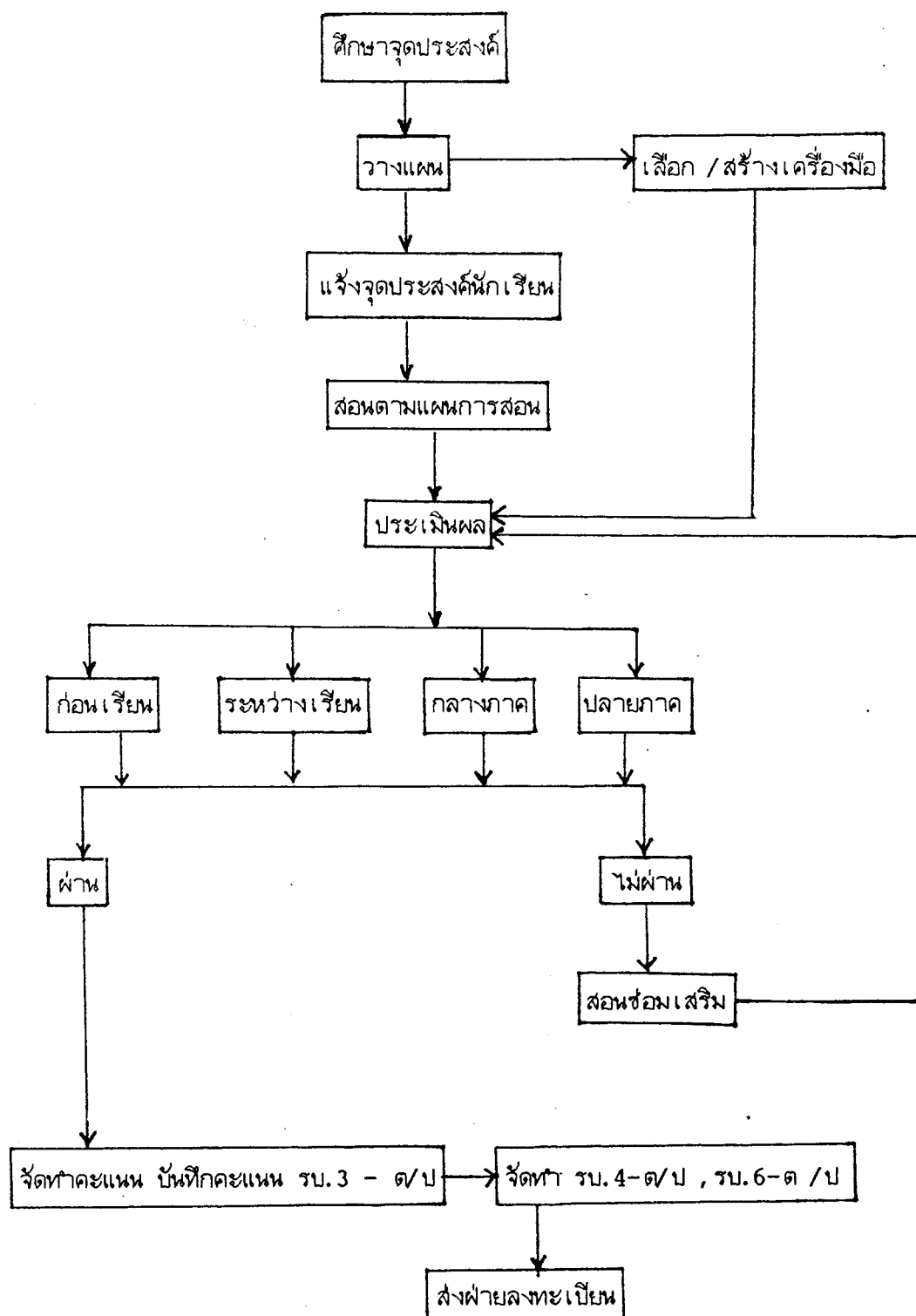
ในการสอนแต่ละรายวิชา ผู้สอนต้องสอนให้สอดคล้องตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่หลักสูตรกำหนดไว้ โดยเลือกใช้กระบวนการต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กับธรรมชาติของรายวิชา และระดับพฤติกรรม ส่วนการประเมินผลการเรียนก็ต้องให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ดังกล่าว ก่อนการประเมินผลการเรียน ผู้สอนควรได้ศึกษาว่า จุดประสงค์การเรียนรู้เป็นจุดประสงค์ทางด้านใด อยู่ในระดับพฤติกรรมใด และควรเลือกเครื่องมือวัดผลประเภทใด

4) ประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และเพื่อตัดสินผลการเรียน มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

(1) เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนควรกระทำอย่างต่อเนื่องหรือเมื่อสิ้นสุดการสอนแต่ละหน่วย เมื่อพบว่าผู้เรียนคนใด มีความสามารถไม่ถึงเกณฑ์ของแต่ละจุดประสงค์ควรจะได้ศึกษาว่า ผู้เรียนมีข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนในเรื่องใด แล้วจึงทำการสอนซ่อมเสริมเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง จากนั้นจึงประเมินอีกครั้งหนึ่ง

(2) เพื่อตัดสินผลการเรียน เป็นการนำผลการประเมินผลต่าง ๆ ที่ได้กระทำมาตลอดภาคเรียนมาเปลี่ยนให้เป็นผลระดับการเรียน

กรมวิชาการ (2535) ได้ให้แนวปฏิบัติในเรื่อง การวัดผลและประเมินผลการเรียน ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แนวปฏิบัติของครูผู้สอนเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียน

ดังนั้น การวัดผล และการประเมินผลการศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนการสอน อย่างยิ่งซึ่งจะทำให้ ครูทราบผลการสอนของตน ทราบว่าเด็กเก่ง เด็กอ่อนเพื่อนำไปปรับปรุง การเรียนการสอน และเพื่อปรับปรุงระบบบริหารโรงเรียน ทำให้ทราบสภาพที่แท้จริงของ หลักสูตร แผนการสอน และบันทึกการสอนที่นำมาสู่ภาคปฏิบัติ ว่าประสบปัญหาหรือไม่เพียงไร หรือประสบผลสำเร็จเพียงใด ฉะนั้นผู้บริหารก็มีความสำคัญ ที่จะช่วยดูแลส่งเสริมให้ การวัด และประเมินผลการเรียน เป็นไปตามที่คาดหวัง

2.1.7 นโยบายการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้กำหนดนโยบายการ ดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ไว้ดังนี้

- (1) เร่งรัดขยายโอกาสทางการศึกษา และบริการทางการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นให้กระจายไปสู่ประชาชนส่วนภูมิภาคอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเด็ก และเยาวชนผู้ด้อยโอกาสในชุมชนเมือง และชุมชนชนบทห่างไกล
- (2) ส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้ปกครองนักเรียน เห็นความสำคัญและคุณค่า ของการศึกษาต่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ และพัฒนาสังคมส่วนรวม
- (3) เร่งพัฒนาการจัดกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอนและการ นิเทศติดตามผล เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะขั้น พื้นฐานโดยการเน้นพัฒนาทักษะทางด้านอาชีพ ให้สามารถพึ่งตนเองได้ ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม และตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการ ดังนี้

- (1) เพื่อยกระดับความรู้ขั้นพื้นฐาน ให้ประชาชนผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ให้เรียนสูงถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- (2) เพื่อปูพื้นฐาน การดำเนินงานขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี
- (3) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเห็นช่องทางประกอบอาชีพ และมีโอกาสพัฒนา ทักษะในวิชาชีพที่มีความถนัด และสนใจสำหรับการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ / กิ่งอำเภอ
ให้ดำเนินการสนับสนุนโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสการศึกษาในการเตรียมการและดำเนิน
งานด้านต่าง ๆ ดังนี้

- (1) การเตรียมความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม
ของโรงเรียน และห้องเรียน
- (2) การจัดครูที่มีความรู้ความสามารถและความถนัดเฉพาะทางเข้าสอนราย
วิชากิจกรรมต่าง ๆ ตามหลักสูตร
- (3) การสำรวจและทำทะเบียนรายชื่อผู้เข้ารับการในท้องถิ่น ในสาขาอาชีพ
ต่าง ๆ แหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบวิชาชีพอิสระ พร้อมประสานงาน
ขอความร่วมมือ ในการให้ความรู้หรือเป็นสถานฝึกปฏิบัติงานอาชีพแก่นักเรียน จากแหล่ง
วิทยากร ดังกล่าว
- (4) สำรวจความต้องการ และความสนใจของนักเรียนและผู้ปกครองเพื่อ
ประกอบในการจัดวิชาเรียน
- (5) จัดทำแผนการสอน การจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล
ตามแนวของหลักสูตร
- (6) การประสานงาน ร่วมปรึกษาหารือกับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นพี่เลี้ยง
และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

นโยบายและแนวทางการดำเนินงาน ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ
ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีดังนี้

ก) การดำเนินงานด้านต่าง ๆ

- (1) เตรียมความพร้อมด้านอาคารสถานที่ วัสดุประกอบการเรียน
การสอน และสภาพแวดล้อมทั่วไปในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน
- (2) ประสานงานกับอำเภอ และจังหวัด ในการจัดอัตราค่าจ้างครู
ให้เพียงพอ และมีความรู้ความสามารถ ความถนัดเข้าสอนในรายวิชาต่าง ๆ และกิจกรรมตาม
หลักสูตรอย่างเหมาะสม

(3) การสำรวจ และประสานความร่วมมือกับผู้อำนวยการในท้องถิ่น แหล่งวิทยากรสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียน การสอน

(4) การสำรวจความต้องการความสนใจของนักเรียน และผู้ปกครองเพื่อประโยชน์ในการจัดวิชาเรียนให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

(5) เตรียมความพร้อมด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข) วางแผนการเรียนการสอน และการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ของโรงเรียน ร่วมกับจังหวัด อำเภอ และโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

ค) จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล ตามหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) โดยประสานงานกับกลุ่ม โรงเรียนมัธยมศึกษาอย่างใกล้ชิด

ง) ประสานงานการดำเนินงานกับบุคคล และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาทักษะด้านอาชีพ และความตระหนักในคุณค่า ของภูมิปัญญาท้องถิ่น

จ) ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ และเจตคติที่ดีแก่ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ

ฉ) พัฒนาปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ช) รายงานความก้าวหน้า และผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้สำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอ /กิ่งอำเภอ ทราบ

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บุญมี พันธุ์ไทย (2523) ได้วิจัย เรื่องสภาพการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอน ต้น พ.ศ.2521 ผลการวิจัยพบว่า

1) การจัดแผนการเรียนโรงเรียนจะจัดไว้ตลอด 3 ปี แต่จัดอย่างไม่มี

เป้าหมาย สำหรับการจัดนักเรียนเข้าแผนการเรียนต้น สำหรับโรงเรียนในจังหวัดจะให้เลือก ในวันสมัครสอบคัดเลือก สำหรับโรงเรียนอำเภอและตำบลให้นักเรียนเลือกหลังการคัดเลือกเข้า

ห้ามยืมออก

เรียนได้แล้ว การจัดแผนการเรียน โรงเรียนยึดความพร้อมของโรงเรียนเป็นหลัก

2) โรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนมากจะไม่มีการวัดผลก่อนการเรียน การวัดผลแต่ละครั้ง ที่นักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ หรือไม่ผ่านบางจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมครูส่วนมากจะสอนใหม่ทั้งหมด การวัดผลแต่ละครั้งครูส่วนมากจะวัดผลโดยยึดเนื้อหาเป็นหลัก

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูอุบลราชธานี (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาการใช้หลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 กลุ่มตัวอย่างเป็นครูอาจารย์ในโรงเรียนรัฐบาล จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 92 คน จากโรงเรียน 4 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ครูไม่มั่นใจมากนักว่าจะสามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างสมบูรณ์
- 2) ครูส่วนมากไม่เข้าใจการตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 3) การแนะแนวของโรงเรียนกระทำได้ในวงจำกัด เนื่องจากขาดอัตรากำลังที่สามารถทำงานด้านนี้ได้โดยเฉพาะ
- 4) ครูไม่สามารถแก้ปัญหาการเรียนการสอนได้
- 5) ครูจำนวนมากไม่ได้นำแหล่งวิชาการในชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอน
- 6) ปัญหาส่วนตัวของนักเรียนเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนมาก
- 7) ครูส่วนมากไม่ได้รับการนิเทศจากผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์และขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียน

พงศ์พิศ ทะคง (2523) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 9 พบว่า การบริหารหลักสูตรที่มีปัญหามากที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับวัสดุหลักสูตร และเอกสารประกอบการเรียนไม่เพียงพอ รองลงมาคือ การนำเนื้อหาหลักสูตรไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ไม่เหมาะสม คู่มือครูบางวิชาไม่สะดวกในการใช้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่เพียงพอ ครูไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและครูผู้สอนไม่ทันตามหลักสูตร ส่วนในด้านการเรียนการสอน เกี่ยวกับตัวครูที่มีปัญหามากที่สุด คือ ครูไม่ศึกษาเด็กที่มีปัญหา และครูขาดความกระตือรือร้นในการสอน รองลงมาคือ ปัญหาเกี่ยวกับครู ไม่เตรียมการสอน และครูไม่มีเวลา

ตรวจผลงานของนักเรียน ในด้านการทำงานของครูมีปัญหามากที่สุด คือ จำนวนของครูแต่ละคน
มากเกินไป รองลงมาก็คือ ปัญหาการจัดครูไม่ตรงตามความสามารถ ในด้านเกี่ยวกับตัวนักเรียน
ที่มีปัญหามากที่สุด ก็คือ นักเรียนไม่สนใจต่อการเรียน รองลงมา คือ นักเรียนเรียนโดยไม่มี
เป้าหมายในอนาคต มีพื้นฐานความรู้ไม่เหมาะสมกับชั้นเรียน ขาดความสนใจในกิจกรรมของชุมชน
มีเจตนาดีที่ไม่ดีต่อพฤติกรรมของครู ในด้านเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมวิชาการที่มีปัญหามากที่สุด
คือ โรงเรียนจัดแผนการเรียนไม่สนองความต้องการของโรงเรียนได้อย่างกว้างขวาง ขาดการปฏิบัติ
การไม่เพียงพอและการจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเรียนไม่เพียงพอ รองลงมาคือการใช้และบำรุงรักษา
อุปกรณ์ไม่มีประสิทธิภาพขาดการอบรมทางด้านวิชาการ ไม่ค่อยจะส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหา
ความรู้จากห้องสมุดในด้านที่เกี่ยวกับทักษะของครูที่มีปัญหาพอสมควร คือ ครูเห็นเนื้อหาวิชา
มากกว่ากระบวนการเรียนการสอน และครูขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิต และการใช้สื่อ
การสอน ส่วนในด้านการประเมินผลที่เกี่ยวกับวิธีวัด และระบบการวัดที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ
การวิเคราะห์ข้อสอบเพื่อปรับปรุงคุณภาพของข้อสอบ มีการอบรมเกี่ยวกับการวัดผลไม่เพียงพอ
ไม่ค่อยมีเวลาในการจัดสอนซ่อมเสริม เพื่อปรับปรุงการเรียนของนักเรียน การใช้เครื่องวัดผล
ไม่คุ้มค่า เอกสารเกี่ยวกับการวัดผลไม่เพียงพอ การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
มีน้อย

จำเริญ (2523) ได้ศึกษาการติดตามผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น
2521 พบว่าโรงเรียนมีปัญหาดังต่อไปนี้ ซึ่งเรียงตามลำดับดังต่อไปนี้ ปัญหาในเรื่องขาดอุปกรณ์
และสื่อการเรียนและขาดครูในหมวดวิชาชีพ

สมาน บุญสัน (2524) ได้วิจัยเรื่องการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น
พุทธศักราช 2521 ในเขตการศึกษา 1 พบว่า ปัญหาที่สำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนพบ คือ การจัด
หลักสูตรหมวดวิชาการทำงานและอาชีพ การจัดตารางสอน การจัดแผนการเรียน การขาดความ
ร่วมมือจากครูในการจัดการเรียนการสอนเพื่อปฏิบัติตามหลักสูตร ส่วนปัญหาของเจ้าหน้าที่ฝ่าย
ต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรพบว่าบุคลากรที่เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับงานทะเบียนวัดผลไม่เพียงพอ
ขาดการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ทะเบียนและฝ่ายต่าง ๆ ส่วนครูแนะแนวพบว่า ขาดความ
ร่วมมือจากผู้บริหารการศึกษาเกี่ยวกับสายวิชาชีพในหลักสูตร เพื่อช่วยให้การแนะแนวเลือกแผน
การเรียนกระทำได้อย่าง ขาดห้องหรือสถานที่เฉพาะในการแนะแนว ปัญหาที่สำคัญของหัวหน้าหมวด

วิชาและครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตรใหม่ คือขาดความร่วมมือจากครูหมวดวิชาเพื่อปฏิบัติตามหลักสูตร ขอบประมาณของหมวดวิชาไม่เพียงพอ การเปิดสอนรายวิชาต่าง ๆ ตามแผนการเรียนไม่อาจจะกระทำได้อย่างกว้างขวางทั้งนี้เพราะขาดบุคลากร วัสดุอุปกรณ์และสถานที่

กนกรัตน์ ชามูกว้าง (2524) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 9 โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษา และเปรียบเทียบสภาพการใช้ และปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา 240 คน ครูจำนวน 288 คน จากโรงเรียน 24 โรงเรียน และศึกษานิเทศก์เขตการศึกษา 9 จำนวน 18 คน รวม 546 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสำรวจความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติ และปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับปานกลางเกือบทั้งสิ้น (2) ส่วนใหญ่โรงเรียนยัง ไม่มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนขนาดเล็ก (3) หน่วยศึกษานิเทศก์ก็มีการผลิตสื่อการเรียนการสอนหนังสือคู่มือครู แผนการสอน ฯลฯ (4) ขาดการให้ความช่วยเหลือในกลุ่มโรงเรียนด้วยกัน (5) การใช้แหล่งวิทยากรและสถานประกอบการน้อย และมักไม่ได้รับความร่วมมือ (6) กรมวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่ง เอกสาร คู่มือ แผนการสอน สื่อการเรียน ฯลฯ มาให้ทางโรงเรียนไม่เพียงพอ (7) ครูขาด ความรู้ และเทคนิคในการจัดสื่อการเรียนการสอน ผลการทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นของ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ต่อสภาพการใช้หลักสูตรและสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรพบว่าไม่มีความ แตกต่าง แต่ถ้าวัดพิจารณาตามขนาดโรงเรียน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คณะครูศาสตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2528) ได้ประเมินหลักสูตร มัธยมศึกษา ในเรื่องกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้พบว่า ได้มีการปฏิบัติและประสบความสำเร็จ ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหา และอุปสรรค ตั้งแต่การเตรียมความพร้อม สำหรับการนำ หลักสูตรไปจนถึงการปฏิบัติ มีการพัฒนาขึ้นจากช่วงแรกของการใช้หลักสูตรจนถึงช่วงเวลานี้ปัจจุบัน ประมาณ 11 % - 15 % แต่การนำหลักสูตรไปใช้จริงยังประสบปัญหาอยู่มาก

บรรจบ คำคุณ (2532) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาในการดำเนินงาน การขยายโอกาสทางการศึกษาในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของโรงเรียนระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 9 ผลการวิจัย พบว่าโรงเรียนได้ดำเนินงานตามโครงการ
ใน 5 ด้านและพบปัญหาดังนี้ คือ ครูอาจารย์ไม่เข้าใจโครงการ และไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ใน
การทำงานตามโครงการ การทำงานและแผนปฏิบัติการโครงการ การยกเว้นเงินบำรุงการศึกษา
ทำให้โรงเรียนขาดความคล่องตัว มีปัญหาในการจัดหาทุนในการเดินทางให้แก่เด็กเรียน การจัดที่
พักอาศัยในโรงเรียนให้ แก่เด็กเรียนโรงเรียนไม่สามารถจัดการนี้เหตุติดตาม และประเมิณผลงาน
ของนักเรียนที่บ้านของนักเรียน ผู้ปกครอง และนักเรียนไม่เข้าใจ และไม่ต้องการเรียนแบบกึ่ง
ระบบโรงเรียน ครูอาจารย์ไม่สามารถผลิตสื่อบทเรียนสำเร็จรูปด้วยตนเองได้ นักเรียนไม่ตั้งใจ
เรียนและออกกลางคัน การประสานงานกับชุมชน และหน่วยงานในท้องถิ่นไม่ดีเท่าที่ควร

ศรียรรณ ปินใจ (2532) ได้วิจัยเรื่องปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น
พุทธศักราช 2521 ในทรรศนะของผู้บริหารงานวิชาการและผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษาในจังหวัดเชียงราย พบว่า ปัญหาสำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนพบ คือ ด้านบุคลากร
ขาดงบประมาณในการส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม หรือประชุมทางวิชาการ และขาดบุคลากรทาง
ด้านการจัดการเรียนการสอน มีปัญหาเรื่องการหาสอนวิทยากร และแหล่งวิทยากรในท้องถิ่น
มาเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน และการจัดสอนซ่อมเสริมให้ถูกต้องตามหลักการ
สอนซ่อมเสริม ด้านสื่อการเรียนการสอนขาดงบประมาณในการจัดส่งครูเข้ารับการฝึกอบรมใน
การใช้อุปกรณ์การสอน และความไม่เพียงพอของหนังสืออ่านประกอบการค้นคว้าในห้องสมุด
การได้รับคู่มือ อุปกรณ์การเรียนการสอนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ทันต่อการใช้ ครูขาดความ
รู้ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดผลด้านจิตพิสัย และมีปัญหาในเรื่องการติดตามนักเรียนที่ได้
รับผลการเรียนระดับ "0", "ร" หรือ "มส"

ทองอ่อน ปัดถาวร (2534) และดุสิต บริพัล (2534) ได้ทำการวิจัย
การติดตามโครงการดำเนินงานโครงการนำร่องขยายการศึกษามาคบั้งคั้น ในเขตการศึกษา 9
และ 10 ตามลำดับ พบว่า

1) โรงเรียนนำร่องขยายการศึกษามาคบั้งคั้น มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ
มาก่อน และส่วนมากไม่รู้ล่วงหน้าว่าจะได้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา สาเหตุที่ถูกคัดเลือกเข้าใน
โครงการ เพราะความรู้ความสามารถของผู้บริหาร และครูผู้สอน ครูประมาณร้อยละ 50 ได้
สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และบางคนเป็นผู้มาช่วยราชการส่วนมากเป็นผู้ที่สอนวิชาสามัญ

โรงเรียนที่เลี้ยงให้ความช่วยเหลือโดยให้ยืมสื่อ และนิเทศการจัดการเรียนการสอน ประชาชนให้ความช่วยเหลือด้านแรงงาน ด้านทุนดำเนินการ และวัสดุครุภัณฑ์ ผู้ที่มานิเทศส่วนมาเป็นการไปให้กำลังใจและแนะนำการดำเนินงาน แต่ไม่ได้มีนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากนัก

2) โรงเรียนเปิดสอนหลักสูตรด้านวิชาชีพได้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นแต่ขาดอุปกรณ์การเรียน และแหล่งประกอบการในชุมชนสนับสนุน กิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติระดับมาก คือ การปฏิบัติงานด้านอาชีพ การร่วมกลุ่มกันทำงานแต่ได้ปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์การศึกษาค้นคว้า และสรุปการประเมินผลงานในระดับน้อย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยประมาณ 2.57

3) ปัญหาในการดำเนินงาน ได้แก่ งบประมาณไม่เพียงพอ งบประมาณล่าช้า การจัดครูไปช่วยราชการโรงเรียนนำร่องทางการศึกษาของจังหวัดการพัฒนาบุคลากรด้านการใช้หลักสูตร ปัญหาขาดสื่อ ขาดแหล่งประกอบการสนับสนุน และการนิเทศด้านวิชาการ

4) ผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นว่า (ก) การศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 ปี ไม่เพียงพอควรขยายเพิ่มอีก 3 ปี และในการขยายเพิ่มอีก 3 ปี ประชาชนเห็นว่า ควรบังคับแต่ข้าราชการเห็นว่าถ้ายังไม่พร้อมรัฐไม่ควรบังคับทุกหน่วยงาน ควรรับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาร่วมกัน (ข) วิชาที่เปิดสอนควรเห็นทั้งวิชาการ และวิชาชีพเท่า ๆ กัน (ค) การขยายการศึกษาเพิ่มขึ้นอีก 3 ปี คาดว่าจะทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น มีรายได้จากการทำงานมากขึ้น ส่วนด้านคุณธรรมนั้นยังคาดหวังไม่ได้ว่าจะเปลี่ยนแปลงไปในทางใด (ง) สาเหตุที่ผู้ปกครองส่งลูกเรียน เพราะต้องการให้ลูกมีความรู้ความสามารถ ทำงานหาง่าย และมีรายได้มากขึ้น ประกอบกับการที่ไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน และโรงเรียนตั้งอยู่ใกล้ สำหรับผู้ปกครองที่ไม่ส่งลูกเรียน เพราะต้องการใช้แรงงานจากลูก และมีฐานะยากจน (จ) นักเรียนมีความต้องการเรียนในระบบโรงเรียน ในการขยายการศึกษาเพิ่มอีก 3 ปี นั้น นักเรียนเห็นว่าควรบังคับและไม่บังคับมีจำนวนใกล้เคียงกัน เมื่อเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้วจะเรียนต่อ ร้อยละ 57.14 (ฉ) เกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการนำร่องขยายโอกาสทางการศึกษานั้นปรากฏว่า กลุ่มที่เห็นด้วยมากคือ ข้าราชการที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กลุ่มที่เห็นด้วยปานกลาง คือ ศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ ส่วนผู้บริหารโรงเรียนที่เลี้ยงเห็นด้วย ในระดับน้อย

สุวรรณ ศาสนะ (2534) ได้ศึกษาติดตามการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรสังกัด กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 9 พบว่า มีปัญหาในระดับมากในเรื่องการจัดเอกสารหลักสูตร ให้ความเพียงพอและทันเวลา การใช้แหล่งวิทยาการ และวิทยาการท้องถิ่น การจัดเตรียมข้อมูล พื้นฐานเกี่ยวกับท้องถิ่นการจัดให้มีวิชาเลือกที่หลากหลายการสอนโดยเน้นกระบวนการ 9 ขั้นตอน การประเมินผลการใช้หลักสูตรด้วยตนเองของครูผู้สอน และการวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านความคิดเห็นของผู้ปกครองนั้น พบว่าผู้ปกครองเข้าใจหลักสูตรที่ใช้นั้นโรงเรียนน้อย

กรมวิชาการ (2535) ได้ประเมินผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 พบว่า ในด้านความพร้อมของโรงเรียนยังมีสิ่งขาดแคลนดังนี้ คือ ห้องปฏิบัติการ วิชาชีว โรงฝึกงาน วัสดุอุปกรณ์สำหรับฝึกอาชีพและวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน ครูส่วนใหญ่ มีชั่วโมงสอน 16 - 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ การนำหลักสูตรไปใช้ครูส่วนใหญ่เห็นว่า สามารถ ปฏิบัติตามหลักสูตรได้ในระดับปานกลาง มีอุปสรรคสำคัญ คือครูผู้สอนยังไม่เข้าใจความต้องการ ของหลักสูตรและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและยังต้องการสอนแบบเดิม ไม่สามารถจัดการเรียน การสอนได้ตามความต้องการของหลักสูตร เนื้อหาหลักสูตรกว้างและมาจากความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูเห็นว่า หลักสูตรนี้มีคุณค่าก่อให้เกิดความเจริญงอกงามที่พึงประสงค์

ประสพ โพธิ์สม (2535) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า

1) โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา มีความพร้อมด้านอาคาร สถานที่อยู่ก่อนแล้ว การเตรียมความพร้อมที่ปฏิบัติได้ "น้อย" คือ การจัดเตรียมเอกสารหลักสูตร และตำราเรียน ในส่วนการจัดการเรียนการสอนที่ปฏิบัติได้ "น้อย" คือ การเปิดสอนวิชาเลือก เพื่อสนองความต้องการ และความถนัดของผู้เรียน

2) ปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ บุคลากรไม่เพียงพอ ครูมีการสอน ที่ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ขาดสื่อและอุปกรณ์ที่จำเป็น ขาดเอกสารและหลักสูตร ความไม่เหมาะสมของโต๊ะ และเก้าอี้ และครูรักดีประจำห้องเรียน

3) ผู้ปกครองมีความต้องการให้โรงเรียนฝึกอาชีพระยะสั้น และแนะแนวอาชีพให้

แก่นักเรียน ผู้ปกครองส่งลูกเรียนต่อระดับมัธยมศึกษา เพราะไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน

อวิชชัย สูดาคัดดี(2535) ได้วิจัย เรื่องการศึกษาปัญหาการบริหารหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ได้พบว่า โดยส่วนรวมมีปัญหามาก เมื่อ พิจารณาค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาแต่ละด้าน ประเด็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่

1) หนังสืออ่านประกอบหรือหนังสือค้นคว้าแต่ละหมวดมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ของครู และนักเรียน

2) โรงเรียน และครู เห็นว่า การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ เป็นเรื่อง ยุ่งยาก เสียค่าใช้จ่ายสูงและมีอันตราย

3) โรงเรียนมีครูสอนกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ไม่เพียงพอ

4) ครูผู้สอนใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากเกินไป

5) นักเรียนที่อ่อน ขาดแรงจูงใจในการเรียนซ่อมเสริม

6) ขาดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความชำนาญสำหรับให้บริการ และให้คำปรึกษา แก่ครูในการจัดทำ และการใช้สื่อการสอน

7) หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ ในห้องสมุดไม่เพียงพอต่อความต้องการของครู และนักเรียน

8) ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร กับทางโรงเรียน เท่าที่ควร

9) ไม่มีการวิเคราะห์ข้อสอบของแต่ละปีการศึกษา เพื่อนำมาปรับปรุง และจัดทำเป็นคลังข้อสอบ

10) ไม่มีการเชิญวิทยากรหรือผู้ที่เชี่ยวชาญพิเศษมาจากภายนอกมาให้ความรู้ เฉพาะด้านแก่ครูตามหมวดวิชา

ปริญญ์ มาดีประเสริฐ (2536) ได้วิจัยเรื่องปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนประถมศึกษา และ โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทฤษฎีของผู้บริหารงานวิชาการ ในเขตการศึกษา 9 ผลการวิจัย พบว่า

1) ด้านบุคลากร คือ ขาดงบประมาณในการส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม

หรือประชุมทางวิชาการ ขาดบุคลากรที่มีความเข้าใจการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร
ขาดการนิเทศภายในเกี่ยวกับการเรียนการสอน จัดการจัดทำแผนการสอนที่เน้นกระบวนการ

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ การสอนของครูเน้นเนื้อหาวิชา หรือ
ข้อมูลมากกว่าเน้นกระบวนการ ไม่ใช้ประโยชน์จากวิทยากร แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ
สถานประกอบอาชีพอิสระในท้องถิ่น การจัดสอนซ่อมเสริมไม่จัดตามโครงสร้างของหลักสูตรไม่
สร้างหลักสูตรสนองต่อความสนใจ และความถนัดของนักเรียน และความต้องการของท้องถิ่น

3) ด้านสื่อการเรียนการสอน คือ ไม่มีห้องโสตทัศนูปกรณ์ และวัสดุอุปกรณ์
อุปกรณ์การเรียนการสอน และหนังสือประกอบการค้นคว้าสำหรับการเรียนการสอนไม่เพียงพอ
และขาดแหล่งวิทยาการในการจัดฝึกอบรมครู

4) ด้านการวัด และประเมินผลการเรียน คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจ
ระเบียบการประเมินผลการเรียน ขาดการนิเทศเรื่อง การวัดผลและประเมินผล

5) ด้านการจัดกิจกรรมของนักเรียน คือ ขาดห้องแนะแนว ขาดการพัฒนาฝึก
อบรม การจัดกิจกรรมบังคับ การจัดกิจกรรมอิสระ ไม่จัดกิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมแก้ปัญหา
หรือกิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้ และขาดการวางแผนการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร

ยูเนสโก (UNESCO , 1978) ได้สรุปปัญหาการใช้หลักสูตรของบางประเทศ
ในทวีปเอเชีย ซึ่งได้แก่ ประเทศอัฟกานิสถาน บังคลาเทศ อินเดีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และ
ศรีลังกา ว่า ปัญหาการใช้หลักสูตรเป็นปัญหาเกี่ยวกับการขาดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วย
งานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารระดับต่าง ๆ ไม่ให้ความสนใจเกี่ยว
กับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร และขาดการติดตามผลการใช้หลักสูตรของครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับ
การอบรมครูเกี่ยวกับหลักสูตรขาดประสิทธิภาพ ขาดแคลนเอกสารหลักสูตร ตำราเรียนไม่ทันสมัย
ขาดแคลนหนังสืออ่านประกอบ ประการสุดท้ายคือ ศูนย์พัฒนาหลักสูตรขาดการวางแผนที่ดีในการ
นำหลักสูตรไปใช้

จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ายังมีปัญหาและอุปสรรคหลายด้านในการ
ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้นการศึกษาศักยภาพและปัญหาในการนำหลักสูตร
ไปใช้ในระดัปลัทธิศึกษาดอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ไปใช้ใน

โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
สมุทรสาคร นี้ผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1) การศึกษาสภาพการนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบด้วย

- 1.1 ด้านเอกสารหลักสูตร และตำราเรียน
- 1.2 ด้านบุคลากร
- 1.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์
- 1.4 การจัดการเรียนการสอน
- 1.5 การวัดผลและประเมินผลการเรียน

2) การศึกษาสภาพปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบด้วย

- 2.1 ด้านเอกสารหลักสูตร และตำราเรียน
- 2.2 ด้านบุคลากร
- 2.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์
- 2.4 การจัดการเรียนการสอน
- 2.5 การวัดผลและประเมินผลการเรียน

3) แนวทางแก้ไขปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้